

A felelős szerkesztő jegyzete

Mezei Éva-díj

A Mezei Éva-díj a Magyar Drámapedagógiai Társaság közmegebecsülésnek örvendő szakmai kitüntetése. Az elnökség tesz javaslatot arra, hogy ki kapja. Döntést az eddigi kitüntetettek hoznak: megszavazzák vagy sem. Szólásként ismert az állami kitüntetésekénél, hogy egy díj nem arról szól, aki kapja, hanem aki adja. De nálunk, civileknél talán másképp van ez. *Azok jelzik a díj értékét, akik eddig kapták.* És mint egy elegáns szakmai klub: a tagok maguk döntenek el, hogy valakit felvesznek-e a klubjukba.

Nos, ebben az évben két új taggal gyarapodott a klub – sokak öröme. Juszcák Zsuzsa és Wenczel Imre Mezei Éva-díját magas fokú elégedettség és közmegegyezés övezte. A díjazottak szakmai munkásságát méltató laudációk teljes szövege megtalálható az MDPT honlapján. Itt és most idézünk a díjak indoklását tartalmazó oklevelekből.

Akik ismerik Juszcák Zsuzsát, azoknak nem meglepő, hogy a következők kiemelt helyen szerepeltek az indoklásban: a színházi nevelés hétköznapijait segítő áldozatos tevékenységéért; a gyermekeknek, fiataloknak játszó hivatásos színházak országos szemléinek gondozásáért, remek szervezéséért; a drámapedagógia legjelentősebb hazai nagyrendezvényein magas színvonalon, hosszú időn át végzett szervező munkájáért; mintáértékű program- és csoportvezetői munkájáért, különös tekintettel a nehéz helyzetben lévő gyerekek, fiatalok fejlesztése terén végzett tevékenységéért...

Wenczel Imre kitüntetésének indoklása sem jelent meglepetést azoknak, akik a drámapedagógia, a gyermek- és diákszínjátás területén otthon vannak: a drámapedagógia meghonosításában végzett kiemelkedő munkájáért; a magyarországi drámapedagógia tudatos megismertetéséért és terjesztéséért; a drámapedagógusok képzésében végzett színvonalas és eredményes oktatói tevékenységéért; a drámapedagógia terén szakmai kiadványokban és online felületeken végzett kiemelkedő szakírói tevékenységéért; a magas színvonalú, mintáértékű, generációknak példaként szolgáló drámatanári és színjátás-csoportvezetői munkájáért; valamint a tanítványok seregéből létrejött, országos hatókörűvé vált győri drámapedagógiai-színjátékos műhely működtetéséért.

A szerkesztők jegyzetei

Évszámok és évfordulók

Úgy látszik, hogy a 2017-es esztendő a kerek évfordulók éve lett. Kerekasztal, Színház-Dráma-Nevelés – 25, Káva – 20, mind-mind a rendszerváltás utáni indulással, az azóta eltelt, évtizedekben mérhető időben. A drámás programok és szervezetek mellett néhány számomra fontos ember is kerek évfordulót ünnepelt. Őket én mestereimnek tekintem, nem kizárólagosan (talán egyet kivéve) és persze nem is egyedül, mégsem kapott tőlem egyikük sem ajándékot. Legyen most ez a pár sor ajándék-helyettesítő halk üzenet!

Hogyan lesz valakiből mester? Fogalmam sincs. Nagy kaland, amikor egyszer csak rájössz, hogy minden mozdulatodban, szavadban benne van az a néhány ember, akivel együtt dolgoztál. Akik láthatatlanul, vagy nagyon is láthatóan hatottak rád: gondolkodásodra, személyiségedre, érzékenységedre, pályaválasztásodra. Veszprémi tanárjelöltekkkel a legelső beszélgetés erről szól, Gabnai Katitól tanulva a kérdést: „Ki miatt vagy itt, ki hozott ide, ki hatott rád, hogy drámatanár szeretnél lenni?”

Talán már te is mester vagy valaki szemében – néz rád, és ha beszélsz, figyelmesen hallgat. Olykor persze vitatkozik veled, mégis úgy érzed, valahogy mérce lettél a szemében. Ha mondasz valamit, számít. Ha megdicséred, szárnyal, ha megszólod, összetörik. De aztán mégis igazat ad, mert fontos vagy neki.

Mester akkor lesz valaki, ha tanítványai, amikor összegyűlnek, csak az ő értelmezésében tudnak együtt lenni. Megtagadva vagy magasztalva, a „mesterség” szempontjából mindegy.

Számos drámás mesterünk van, most mégis csak azokat szeretném kiemelni, akik kerek évet ülnek és az én életemben fontos szerepet töltenek be. Sokáig éljen Rudolf Ottóné Éva néni — 80, Szakall Judit és Trencsényi László – 70, Kis Tibor és Kaposi László – 60 évesen, és persze mindenki, aki ebben az évben drámás kerek évfordulót ünnepel! (KG)

Szervezés

Rendezvényt szervezni komplex, sok kialvatlan éjszakával járó, testet, szellemet, lelket próbáló feladat – aki valaha csinálta, tudja. Ráadásul ahányféle rendezvény, annyiféle vélten vagy valósan rendelkezésre álló készséget, képességet kíván. Jelen sorok szerzője osztálytalálkozótól kezdve esküvőn át karate EB-n keresz-

tül, egyetemistáknak szóló több ezer fős rendezvények szervezésében vett már részt, és most itt van a Színház-Dráma-Nevelés. Az ország legnagyobb drámás szakmai rendezvénye, a minden évben nagy érdeklődéssel várt szakmai fórum, ahol a SZAKMA megfordul.

Az idén több tényező is erősítette a helyzet izgalmát. Azzal együtt, hogy az SzDN huszonötödik alkalommal került megrendezésre, több éves kihagyás után ismét adtunk ki Mezei Éva-díjat – mindjárt kettőt, Juszcák Zsuzsának és Wenczel Imrének –, nem mellesleg némileg eltérve a hagyományos rendezvénytematikától, határterületekről hívtunk kollégákat, akik hol erősen, hol szegről-végről, hol egyáltalán nem kapcsolódnak a drámapedagógia világához. A program összeállítása, az elnökség által javasolt előadók felkeresése is okozott helyenként fejtörést, no meg az, hogy a lehető legszínesebb választékot tudjuk összevadászni, melyben egyszerre van jelen a dráma és valami nagyon más. Úgy éreztem magam, mint az okos lány a Mátyás mesében: No, vajon, elégedett lesz-e a király? A mese végét ismertem, nem véletlen okos lány az okos lány, megoldást talál a király trükkös kéréseire. Aztán felmerült bennem a kérdés: vajon a mi állításaink mennyire találkoznak a hazai drámás szcéna érdeklődésével.

A regisztrációs folyamat sajátjaiból adódóan egészen a kezdés pillanatáig nem lehettünk benne biztosak, hogy az általunk rettentően izgalmasnak gondolt programok valóban meg is fognak telni. Aztán ahogy elindult a másfél napnyi programdömping, megsokasodott ráncaink is kisimultak. A drámapedagógus társadalom szinte roham alá vette a Marczibányi teret és másfél napig tobzódott, örült, néha bosszankodott, sírt, nevetett, hálával rázta a kollégák kezét.

Ez a sokszínű reakció, a rendezvényen megjelent várakozó és javarészt elégedetten távozó tömeg azt jelenti, hogy kialvatlanságnak, százezer telefonnak, bosszankodásnak, könyörgésnek, szívhez szóló szép szavaknak van értelme. Él, működik az a drámás társadalom, amely a Színház-Dráma-Nevelés keretei között 25 évvel ezelőtt kezdett el szervezeten összejönni, tanulni egymástól, mástól. És mindig vannak frissek, a mi szemünkkel szinte még gyerekek, akik része akarnak lenni a mi közösségünknek. És mindig vannak, akiket lehet díjazni és mindig vannak olyan új szakemberek, akikre érdemes odafigyelni, akármerre is járnak.

Köszönet azért, hogy eljöttetek, köszönet, hogy részt vettetek a programokon, és hogy visszajeleztétek szóban, tekintettel, egy öleléssel, kedves kézzel – és sokan írásban is –, hogy szükségetek van az SzDN-re! (VN)

Negyed évszázados a magyarországi színházi nevelés

Lipták Ildikó

1992-ben, pár évvel a rendszerváltás után, a Magyar Drámapedagógiai Társaság megalakulásával csaknem egy időben, Kaposi László Gödöllőn megalapította az első, kimondottan színházi nevelési előadások létrehozását célul kitűző társulatot, a Kerekasztal Színházi Nevelési Központot. A névválasztás nem csak utólagos morfológiai magyarázatok szerint volt tudatos döntés. A fiatalokból álló csapat műsoron lévő, igen sikeres, Artúr király mondakörére épülő, felnőtteknek szóló előadása azért kínálkozott keresztszülőnek, mert a társulat tagjait a demokratikus, újszerű pedagógiai eljárások hasonlóképpen izgatták, mint maga a színházcsinálás. Az pedig, hogy központnak aposztrofálták magukat már abban az időben, amikor rajtuk kívül még nem volt más, hasonló módszereket alkalmazó társulat, abból a reményből fakadt, hogy rövid időn belül megsokszorozódik Magyarországon a színházi neveléssel foglalkozó társulatok száma. Ennek érdekében, mindjárt az első évben olyan tábort szerveztek fiatal (főleg független) alkotók számára, amelyben megoszthatták dilemmáikat, tapasztalataikat a módszer iránt érdeklődőkkel. A terv olyannyira jó elképzelésnek bizonyult, hogy ebből a bázisból több projekt, majd társulat is kinőtt aztán, sőt, mára több tucat társulat tett és tesz kísérletet arra, hogy olyan színházi programokat hozzanak létre, amelyek a pedagógiai eszközökkel tudatosan bánnak. Független és közsínházak, bábszínházak vagy projektekre szerveződő szakmai közösségek egyaránt érdeklődnek a terület iránt. A pályázatok ugyancsak számolnak a műfajjal, a kliensek (főként az oktatási intézmények, pedagógusok, civil szervezetek) pedig keresik a szakmai közösségek szolgáltatásait és együttműködését.

A színházi nevelés performatív, interdiszciplináris műfaj. Jellemzője, hogy a művészetet kiszakítja elefántcsont-tornyából, és a befogadókat felhatalmazottá teszi, felelősséggel ruházza fel, melynek következtében várható, hogy a témáról interaktív, konstruktív és kritikus módon gondolkodjanak. Mivel a művészeti